

**L'auditoria hídrica avançada,
com conèixer el cabal de fuites abatibles i el nivell de frau
d'una xarxa d'aigua potable**

Josep M. Campanera Alsina
Aigualenc, info@aigualenc.cat , www.aigualenc.cat

Vic, 18 de març de 2025

Vic, 18 i 19 de Març de 2025

Aigua: Convivència i supervivència

Per què reduir la demanda en alta? O fer el mateix amb menys

- 1 Reduir els costos i recuperar ingressos**
- 2 Redimensionar, posposar o eliminar la necessitat de noves inversions.**
- 3 Nou recurs o eliminació de noves captacions o reducció de dotacions. Resiliència davant la sequera.**
- 4 Exemplificar els usuaris sobre el valor de l'aigua.**

Auditories hídriques: balanços, indicadors i diagnòstic

*Balanços
hídrics*

*Indicadors
d'acompliment*

*Auditoria
hídrica*

Diagnòstic

*Marc geogràfic i
temporal*

*Referenciació
interna i externa*

*Diagnòstic precís
Reptes i
oportunitats*

*Com anar al metge: Si sabem
quins problemes tenim
(diagnòstic), sabem quins remeis
administrar (mesures).*

Per què ara sí?

garantia de
quantitat,
qualitat i
nivell de
servei:

Directiva (UE) 60/2000
Marc de l'aigua: "L'aigua
no és un bé comercial com
els altres, sinó un patrimoni
que cal protegir, defensar i
tractar com a tal"

sostenibilitat i
eficiència
(Nous
recursos)

Reial Decret 3/2023

Avaluació de les fuites a la xarxa de
distribució **31.3.25:**

- 100 m³/d (pic), 500 persones, 4 anys
- 10.000 m³/d (pic), 50.000 persones, 2 anys

Directiva (UE) 2184/2020

Càlcul de l'ILI i reducció de
pèrdues per sistemes de > 50.000
persones o 10.000 m³/dia

**Objectius de desenvolupament
sostenible de UN (ODS6):** "Garantitzar la
disponibilitat i una gestió sostenible de
l'aigua i de les condicions de sanejament"

Decret Legislatiu 3/2003

"Realitzar auditories sobre
l'eficiència hidràulica del servei de
subministrament" Cada 2 anys. Més
de 5.000 abonats. Manual
d'auditories ACA

Mesurat   Estimat   **Indirecta**

		Aigua exportada				
Aigua pròpia	Volum d'Entrada al Sistema	Aigua Subministrada	Consum autoritzat	Consum autoritzat facturat	Consum facturat i mesurat	Aigua Facturada
					Consum facturat i no mesurat	
Pèrdues d'aigua			Consum autoritzat no facturat	Consum no facturat i mesurat	Aigua no Facturada	
				Consum no facturat i no mesurat		
Aigua importada			Pèrdues aparents	Frau		
				Subcomptatge		
				Errors tractament dades		
				Pèrdues reals	Dipòsits, distribució 1a, distribució 2a.	

Mesurat   Estimat   **Indirecta**

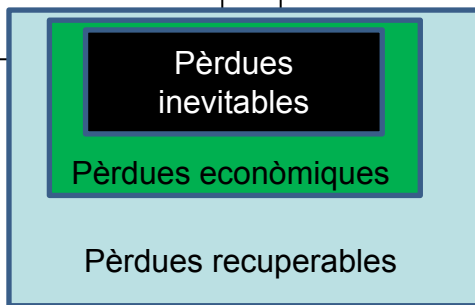
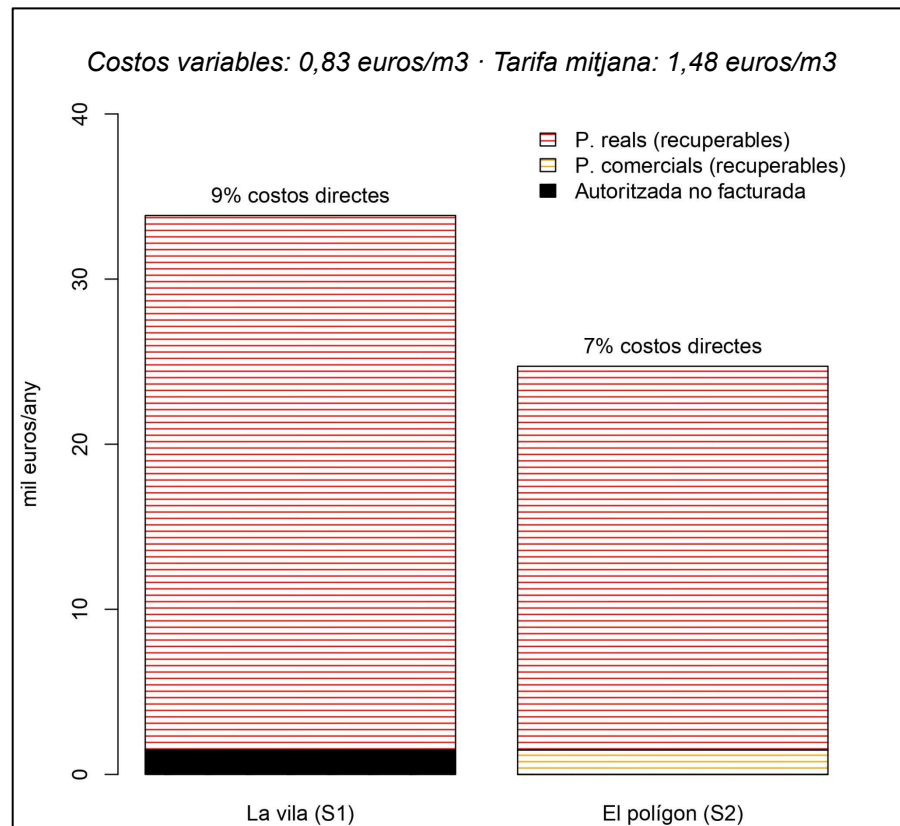
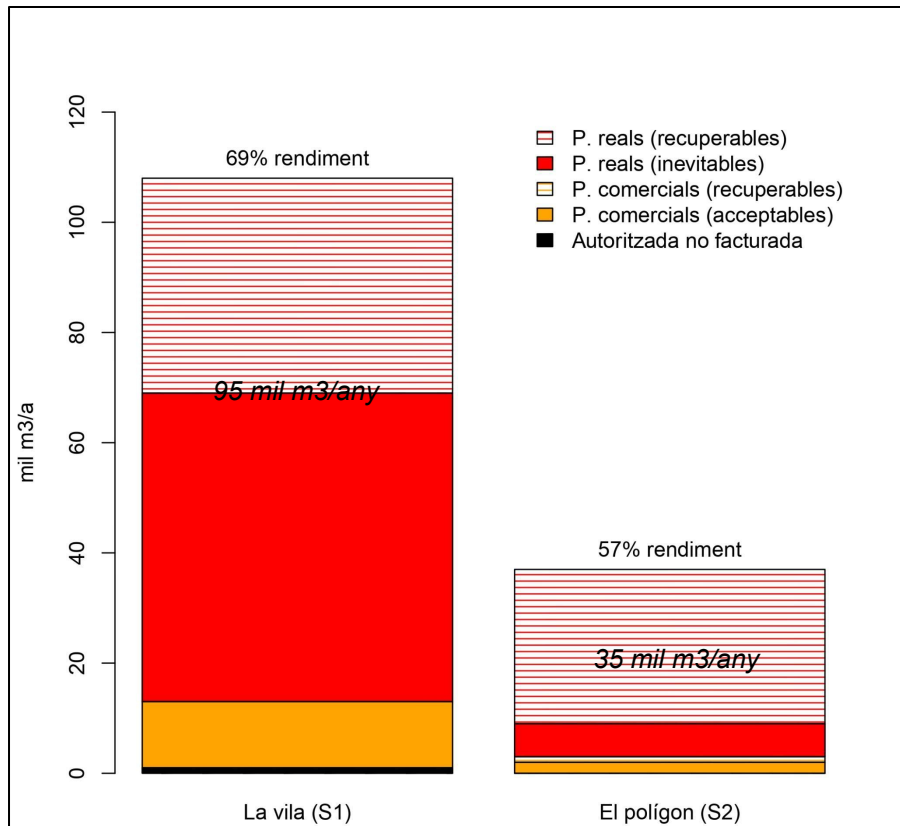
		Aigua exportada				
Aigua pròpia	Volum d'Entrada al Sistema	Aigua Subministrada	Consum autoritzat	Consum autoritzat facturat	Consum facturat i mesurat	Aigua Facturada
					Consum facturat i no mesurat	
Consum autoritzat no facturat			Consum no facturat i mesurat	Aigua no Facturada		
			Consum no facturat i no mesurat			
Pèrdues d'aigua		Pèrdues aparents	Frau	Aigua no Facturada		
			Subcomptatge			
	Errors tractament dades					
Aigua importada			Pèrdues reals	Dipòsits, distribució 1a, distribució 2a.		

Aigua subministrada	Dotació <250 l/h/d	Consum autoritzat facturat	Consum domèstic per càpita <119 l/h/d		
		Consum autoritzat i no facturat	< 0,5 % facturat	Aigua no Facturada	< 50 - 85 L/escomesa/dia
		Pèrdues aparents	< 2,5 % total < 2 % Subcomptatge < 0,2 % Fraud m3/any		
		Pèrdues reals	< 25-60 L/escomesa/dia < 2,4 m3/km/dia ILI < 1 m3/any		

Exemple 1. Volums i valor econòmic

Volum Aigua no Facturada: 145 mil m³/a 88% fuites i 46% recuperables

Valor econòmic: 59 mil euros/any
16% dels costos directes

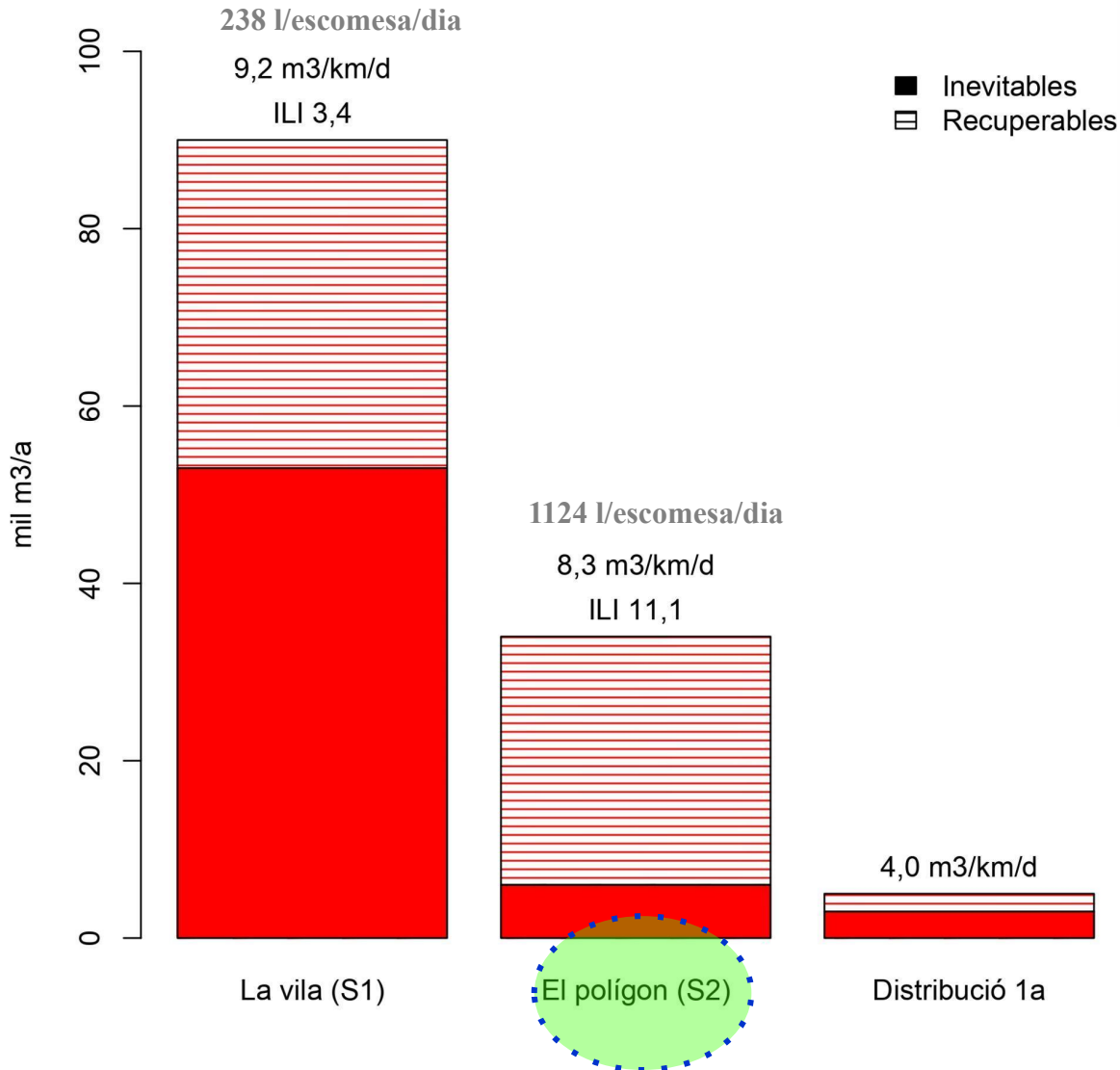

Exemple 2. Volums i fiabilitat

3-V

Volum Fuites: 135 mil m3/any

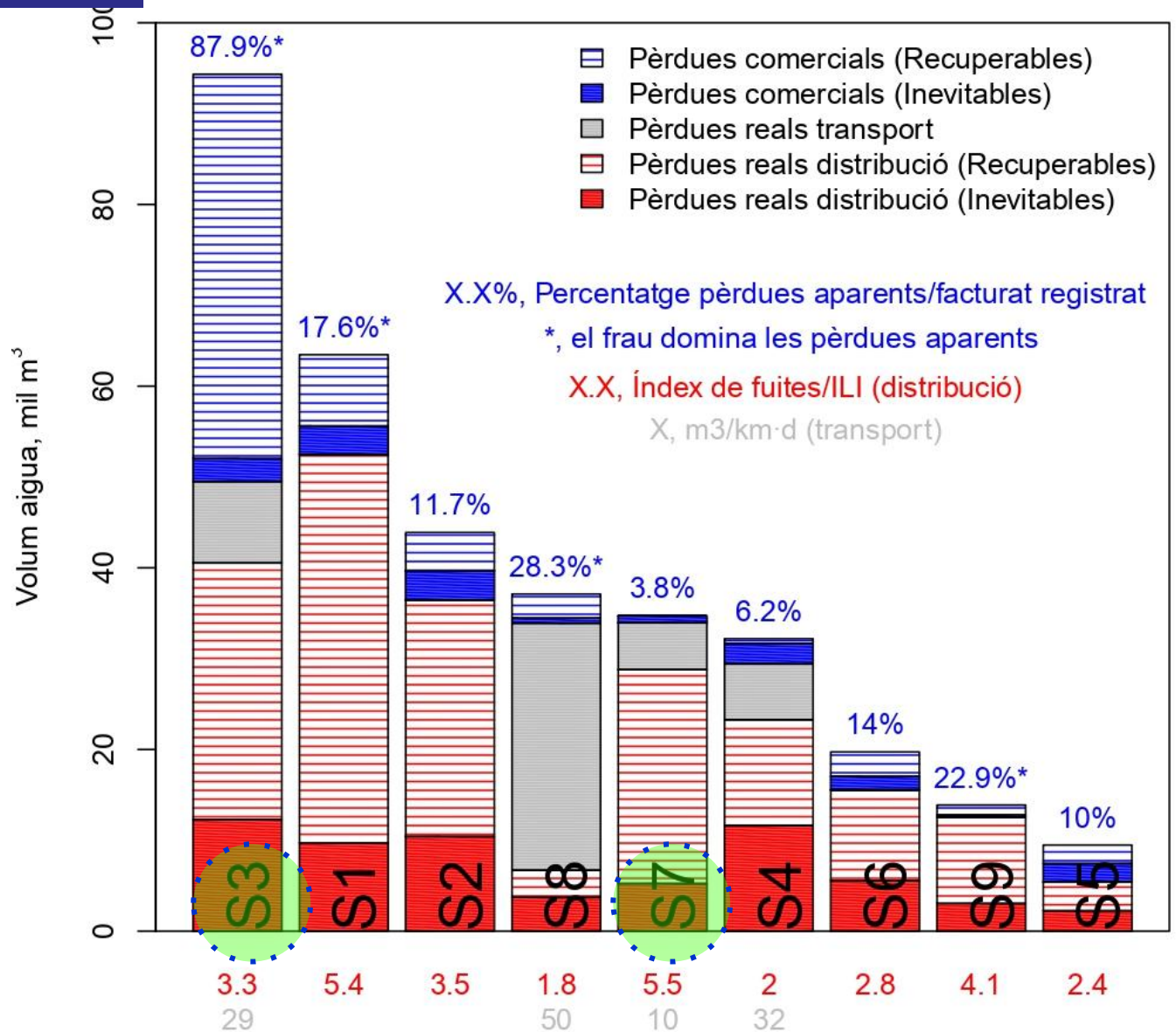

La incertesa d'aquesta estimació és ± 4 m3/km/d.

Podria no haver pèrdues a la canonada de distribució 1a!

Exemple 3. Priorització d'intervenció

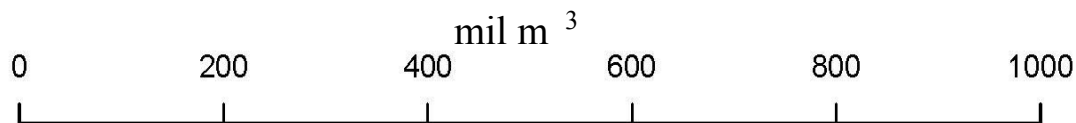
Volums de pèrdues totals d'aigua (tipologia i sectors), 2021

Exemple 4. Prognosis i escenaris

Aigua facturada

Aigua no facturada

Rend = 56%, ILI = 3.1

+ 115% població

70%, ILI = 2.5

+ 24% població, 3x industrial

56%, ILI = 3.4

+ 24% població, 3x industrial, -10% zones alta. consum.

70%, ILI = 2.4

+ 24% població, 3x industrial, -20% zones alt consum

75%, ILI = 2.0

Índex de fuites estructurals

$$ILI = \frac{CARL}{UARL}$$

Pèrdues Reals Anuals Actuals

Pèrdues Reals Anuals Inevitables

ILI	Categoria IWA i Banc Mundial	Decisió
<2	A	La reducció de les pèrdues d'aigua pot ser poc econòmica tret que hi hagi escassetat d'aigua.
2-4	B	Existeixen possibilitats de millora addicional.
4-8	C	Només si els recursos són abundants i barats es toleraria la situació.
> 8	D	Indica un ús clarament ineficient dels recursos i indicatiu d'un manteniment deficient i de l'estat del sistema en general també deficient.

Tipus de pèrdues reals (fuites)

Segons localització: a) Transport / dipòsits / distribució b) canonades / escomeses i segons el mètode d'abatiment:

1a

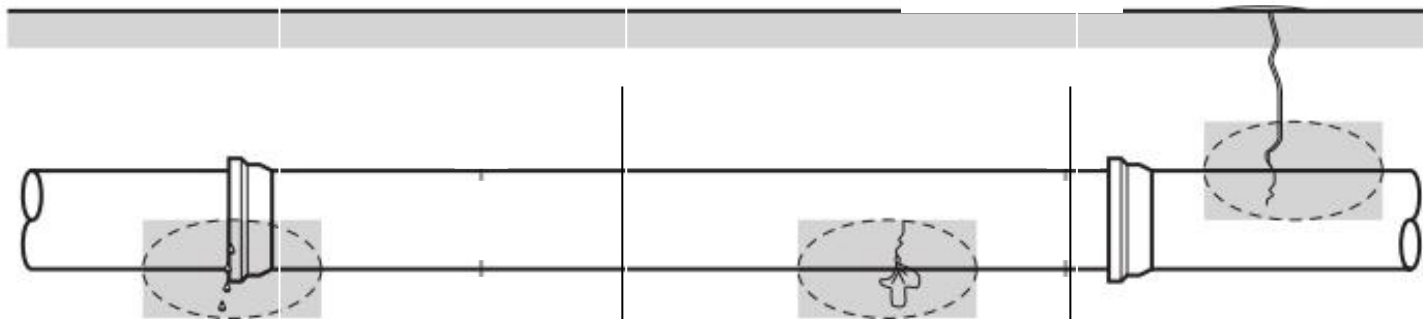
1b

2

Superfície

3

Esquema

Tipus

Fuites de fons

Fuites invisibles (abatibles)

Fuites visibles (reparables)

Inevitables (UBL)

Evitables (TBL)

Origen

Intrínseques a la xarxa. No detectables

Estat de la xarxa. No detectables

Detectables amb equipament tradicional

Detectables per la ciutadania i els operaris a cop d'ull

Remei

Cap

Renovació de canonades i escomeses

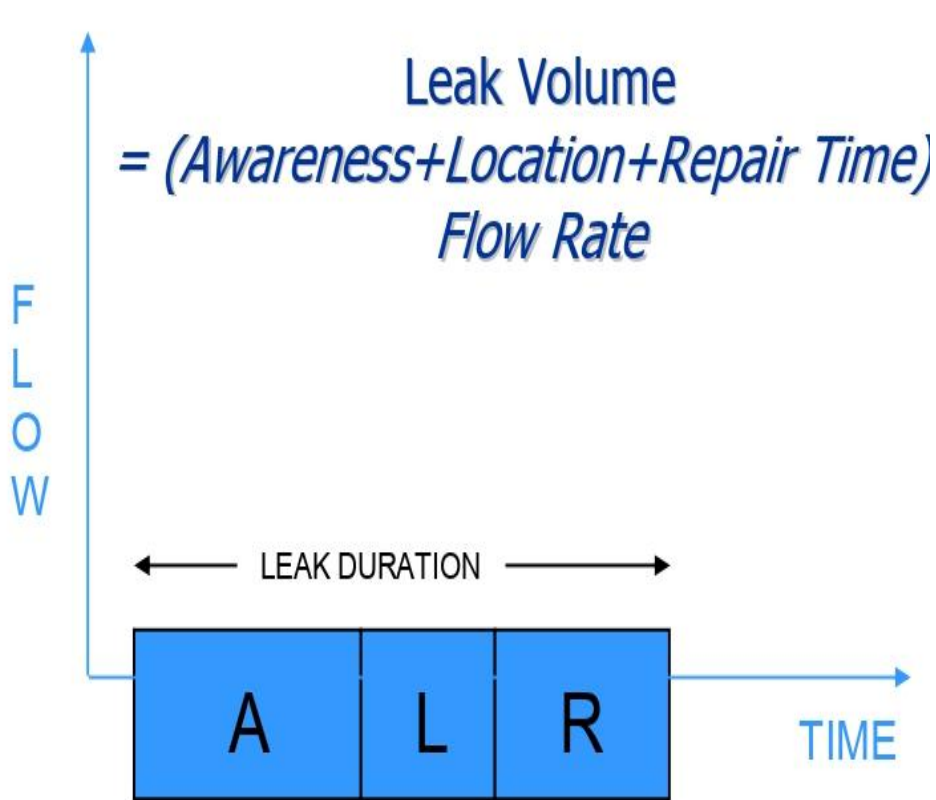
Cerca activa de fuites a canonades i escomeses

Servei eficient de reparació

Gestió de la pressió

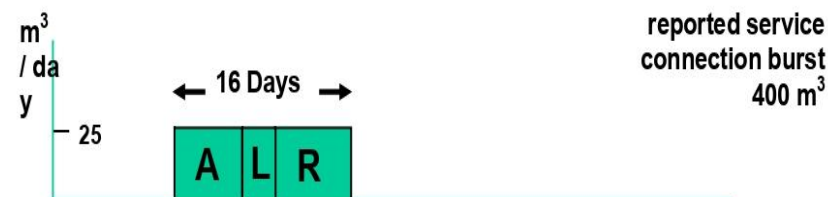
Quantificació de les pèrdues reals: Detecció + localització + reparació

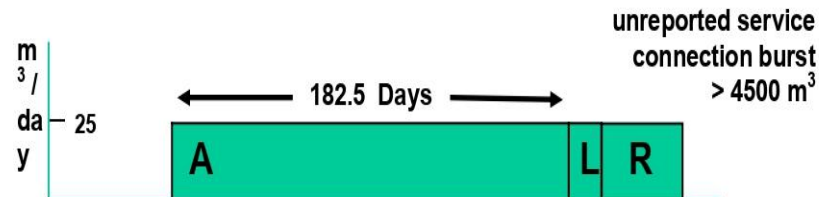
Fuita visible a la canonada

Fuita visible a l'escomesa

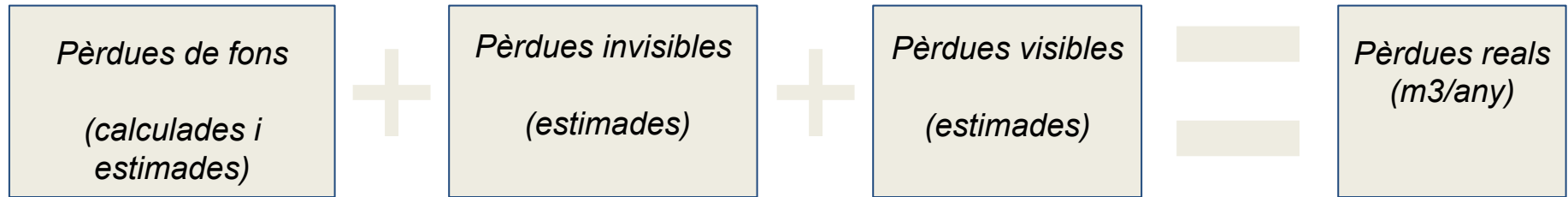

Fuita invisible

Font: R. Pilcher, S. Hamilton, H. Chapman, D. Field, B. Ritovski, S. Stapely, *Leak Location & Repair. Guidance Notes*, IWA Water Loss Task Force, 2007.

Quantificació de les pèrdues reals (1): Anàlisi de Components de les Pèrdues reals

Inevitables:
Calculades segons les característiques de la xarxa i la pressió.

Evitables:
Estimables segons Factor de la condició de la infraestructura (ICF) i Prova de pressió N1.

Dades de la detecció activa de fuites

Sumatori de tots els cabals de fuga i el temps de durada.

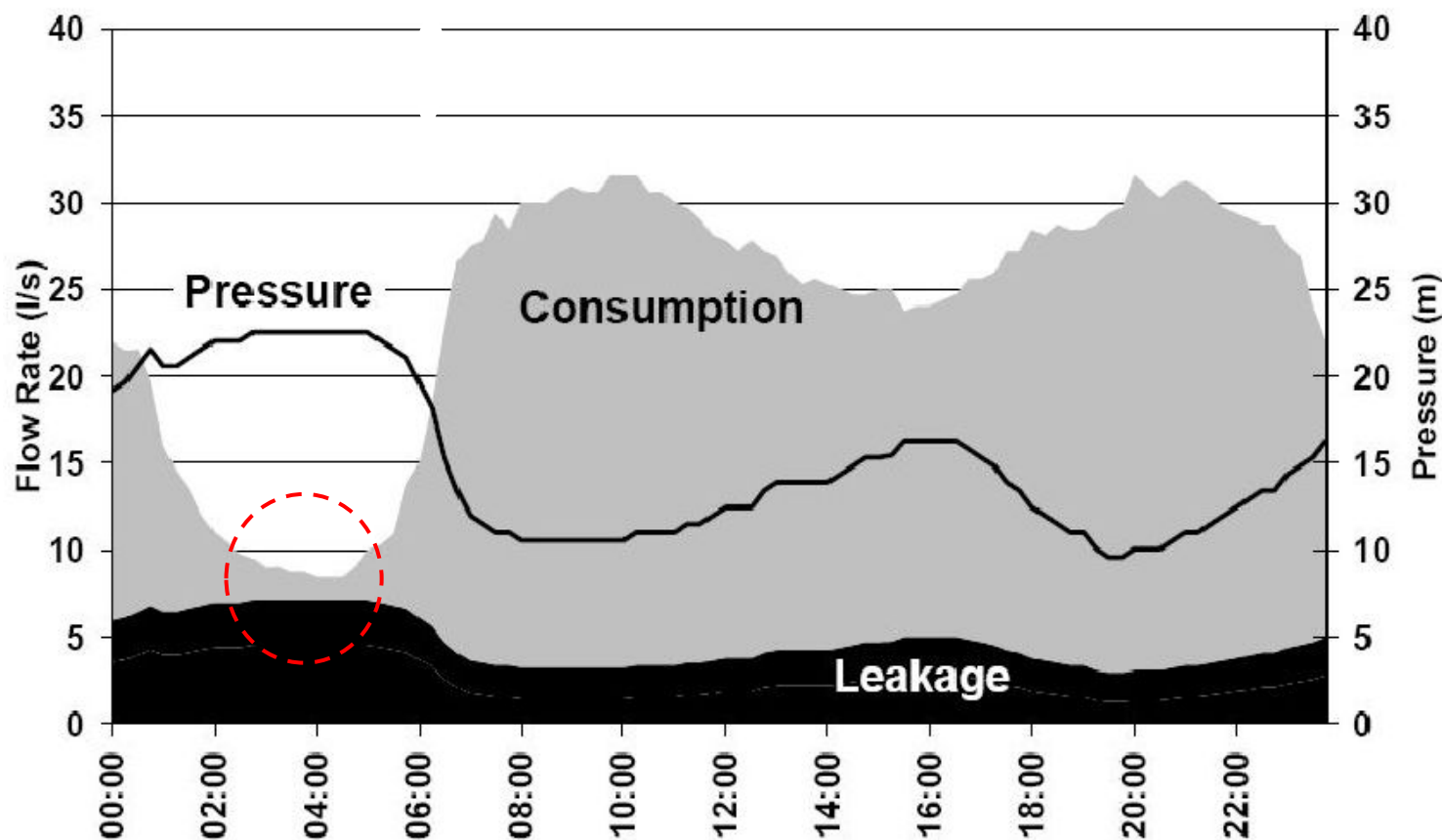
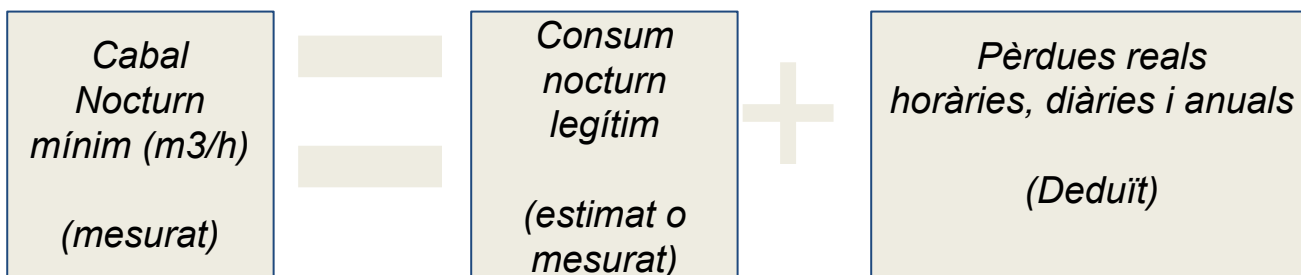
Freqüència econòmica de les campanyes

Dades de reparacions

Sumatori de tots els cabals de fuga i el temps de durada.

Normalització en la recollida de dades WRF)

Quantificació de les pèrdues reals (2): Anàlisi dels Cabals Nocturns Mínims

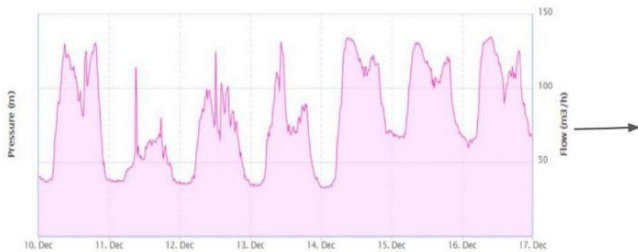

Quantificació de les pèrdues reals: Anàlisi dels Cabals Nocturns Mínims

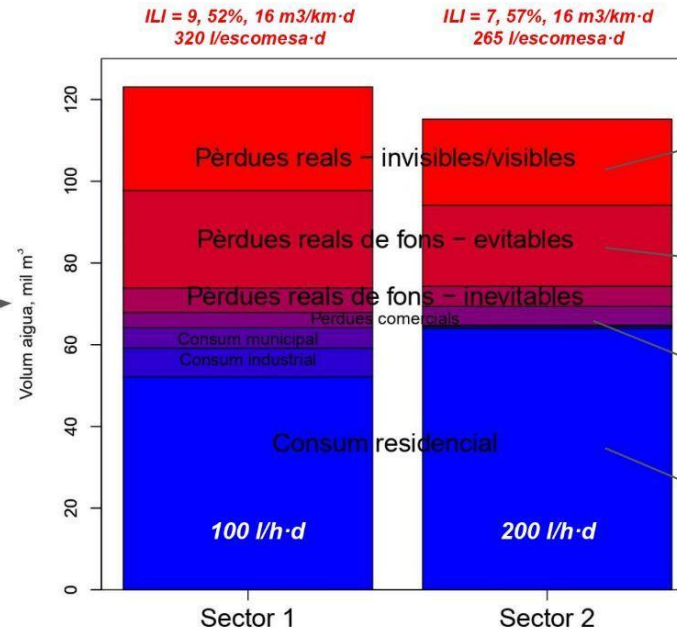
1

Mesurament del perfil del cabal subministrat en alta freqüència

2

Quantificació i caracterització de les pèrdues d'aigua

3

Determinació de diferent estratègies

Cerca activa i periòdica de fuites. Canonades o escomeses? Prova pilot

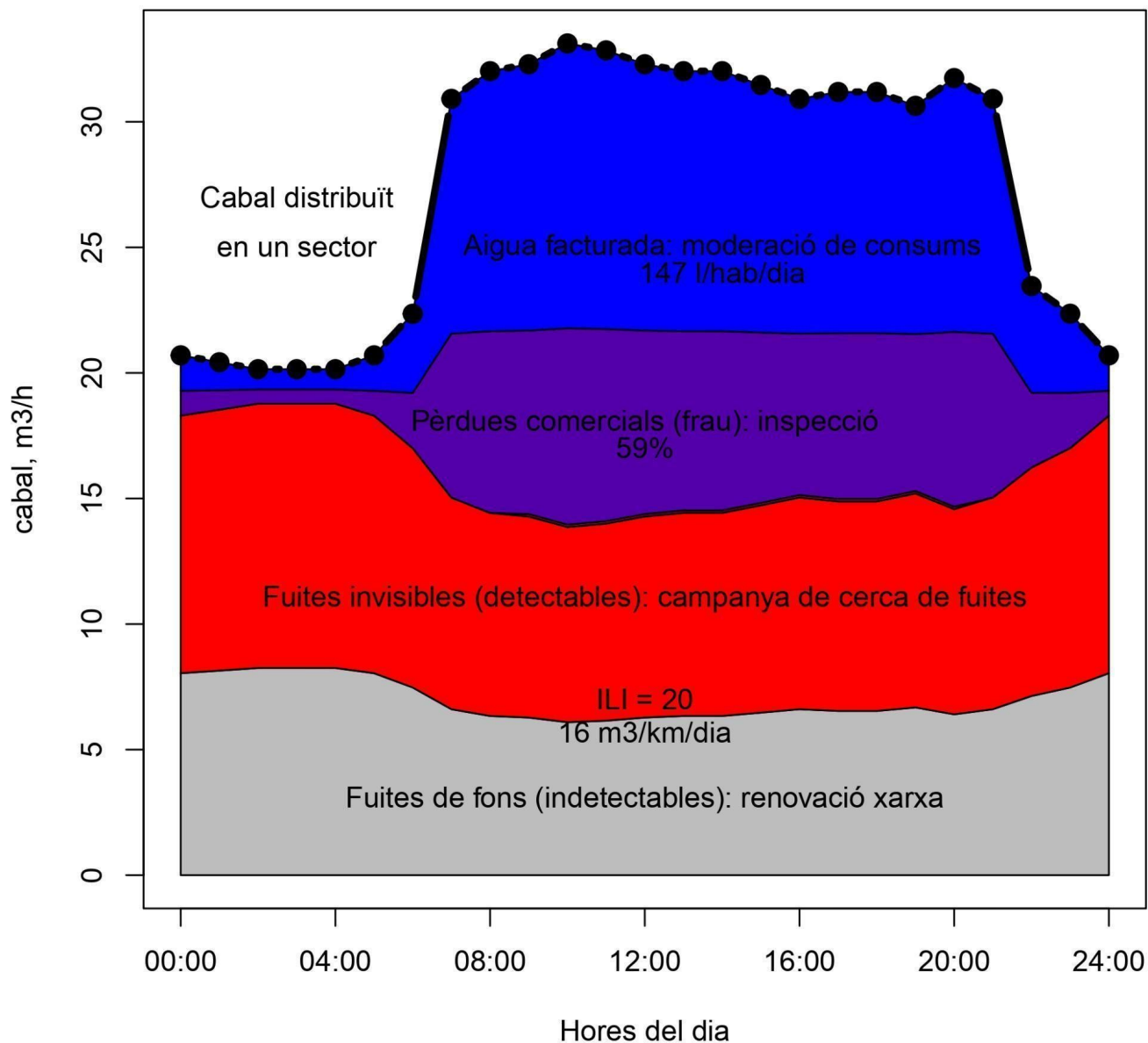
Renovació parcial per edat, material o incidències. Canonades o escomeses? Prova pilot

El frau no és significatiu en aquest cas

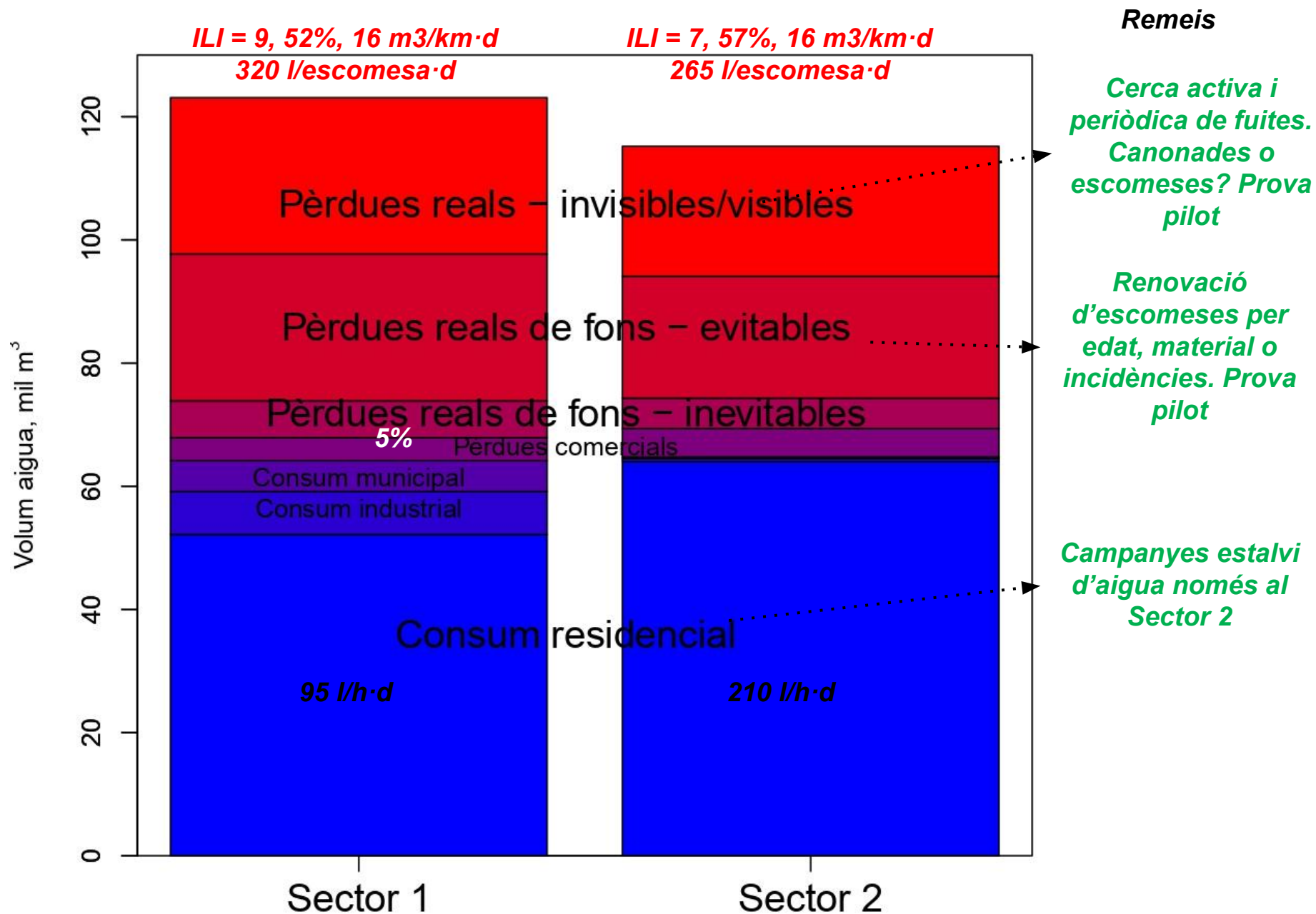
Campanyes estalvi d'aigua només al Sector 2

Exemple 6. Diagnòstic precís

Cas real: Diagnòstic per la reducció de l'aigua distribuïda

Exemple 7. Accions segons diagnòstic

Quantificació de les pèrdues aparents: Eines per la millora del diagnòstic

Subcomptatge	Frau i no facturats	Aigua captada	Pèrdues reals
<p><i>Estimació directa del volum de pèrdues</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Anàlisi del parc de comptadors - Rampes d'exactitud dels comptadors dels clients.	<p><i>Estimació indirecta</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -Anàlisi detallada de la facturació: perfils de clients, consums inactius, subconsums, etc... -Patró de consum i Cadastre - Inventari exhaustiu de punts de subministrament, autoritzats i no facturats, hidrants, etc. - Campanyes de cerca de frau	<p><i>Verificació de l'exactitud dels cabalímetres de l'aigua captada i subministrada</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -<i>Verificació, testeig i calibratge</i> - Propagació d'errors - Evolució de balanços - Prova del buidatge del dipòsit	<p><i>Estimació directe</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Cabalímetres horaris. - Registradors de pressions per refinar els càlculs de la pressió mitjana - Sectorització de cabals (DMAs) i pressions (PMAs)

Recursos internacionales

IWA (International Water Association)

Standard water Balances & Indicators

WRF (Water Research Foundation)

Software, Level 1 Water Audit
Validation Guidance Manual

UK water industry · Ofwat

Historical reference, ukwir.org

AWWA, American Water Works Association

awwa.org

Manuals, main methodology, free software
M36 Water Audits and Water Loss Control Programms
M52 Water Conservation Plans

European Commission,
["EU Reference document Good Practices on Leakage Management"](#)

South Africa Water Research Commission **Software & reviews**
wrc.org.za

El més important: les persones
Gestió eficient = Equip de persones motivat

Moltes gràcies!

Comencem a conèixer els nostres sistemes de proveïment?

Josep M. Campanera Alsina
Aigualenc · info@aigualenc.cat · www.aigualenc.cat

Vic, 18 de març de 2025